

RÈN KỸ NĂNG VIẾT CHO HỌC SINH TIỂU HỌC THÔNG QUA HÌNH THỨC TRẢI NGHIỆM GẮN VỚI VĂN HÓA ĐỊA PHƯƠNG

NGUYỄN NHỰT SANG

Trường Tiểu học Long Vĩnh C, xã Long Vĩnh, tỉnh Vĩnh Long

NGUYỄN ĐỖ TƯỜNG VY

Trường Tiểu học Hùng Hòa, phường Hùng Hòa, tỉnh Vĩnh Long

NGUYỄN TAM NGUYỄN

Trường Thực hành Sư phạm, Đại học Trà Vinh

Nhận bài ngày 25/6/2026. Sửa chữa xong 30/7/2026. Duyệt đăng 06/8/2026.

Abstract

Writing is an essential competence that supports primary school students' learning, communication, and self-expression. However, many students still face difficulties in generating ideas, organizing content, and expressing thoughts effectively in writing. This study examines the development of writing skills through experiential learning activities associated with local culture. By engaging with local traditions, historical sites, occupations, and community life, students can enrich their experiences, expand vocabulary, improve sentence construction, and produce more coherent texts. The study also highlights the role of experiential learning in enhancing motivation, creativity, and attachment to local cultural identity. The findings suggest that integrating local cultural elements into writing instruction can improve students' writing competence while contributing to the preservation and promotion of local cultural values.

Keywords: Writing skills, primary school students, experiential learning, local culture, competency-based education, writing instruction.

1. Đặt vấn đề

Trong Chương trình Giáo dục phổ thông (GDPT) 2018, môn Tiếng Việt ở tiểu học hướng đến mục tiêu hình thành và phát triển cho học sinh (HS) năng lực ngôn ngữ, trong đó kỹ năng viết giữ vai trò đặc biệt quan trọng. Viết không chỉ là phương tiện để HS ghi chép, diễn đạt suy nghĩ, cảm xúc mà còn là công cụ để giao tiếp, học tập và sáng tạo. Tuy nhiên, thực tế dạy học cho thấy nhiều HS tiểu học còn gặp khó khăn trong việc diễn đạt ý tưởng, sử dụng từ ngữ, xây dựng câu và tổ chức bài viết. Một trong những nguyên nhân là hoạt động dạy viết vẫn còn thiên về hướng dẫn kỹ thuật, ít tạo cơ hội cho HS được quan sát, trải nghiệm và tích lũy vốn sống thực tiễn để làm chất liệu cho việc viết. Quan điểm dạy học phát triển năng lực nhấn mạnh việc tổ chức các hoạt động học tập gắn với trải nghiệm thực tiễn, giúp HS được học thông qua hành động, khám phá và tương tác với môi trường xung quanh. Đối với dạy học viết, trải nghiệm thực tế không chỉ tạo hứng thú mà còn giúp HS hình thành vốn từ, vốn hiểu biết, cảm xúc và những trải nghiệm cá nhân phong phú, từ đó nâng cao chất lượng bài viết. Những trải nghiệm gắn với đời sống địa phương càng có ý nghĩa bởi đây là môi trường gần gũi, quen thuộc, giúp HS dễ dàng quan sát, cảm nhận và thể hiện bằng ngôn ngữ của mình. Bên cạnh đó, văn hóa địa phương là nguồn học liệu giàu giá trị, phản ánh những nét đặc trưng về lịch sử, truyền thống, con người, phong tục, lễ hội, làng nghề, di tích và cảnh quan của mỗi vùng miền. Việc khai thác các yếu tố văn hóa địa phương trong dạy học không chỉ góp phần bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc mà còn tạo điều kiện để HS hình thành tình yêu quê hương, ý thức giữ gìn các giá trị văn hóa truyền thống. Đồng thời, đây cũng là nguồn chất liệu chân thực, gần gũi giúp HS có nhiều ý tưởng và cảm xúc khi viết. Mặc dù việc tích hợp giáo dục địa phương trong dạy học đã được quan tâm trong Chương

Email: nhutsangph2002@gmail.com

trình GDPT 2018, song việc vận dụng các hình thức trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương nhằm rèn kỹ năng viết cho HS tiểu học vẫn chưa được triển khai một cách thường xuyên và có hệ thống. Nhiều giáo viên (GV) còn lúng túng trong việc thiết kế các hoạt động trải nghiệm, lựa chọn nội dung văn hóa phù hợp và tổ chức các nhiệm vụ học tập nhằm phát triển năng lực viết của HS.

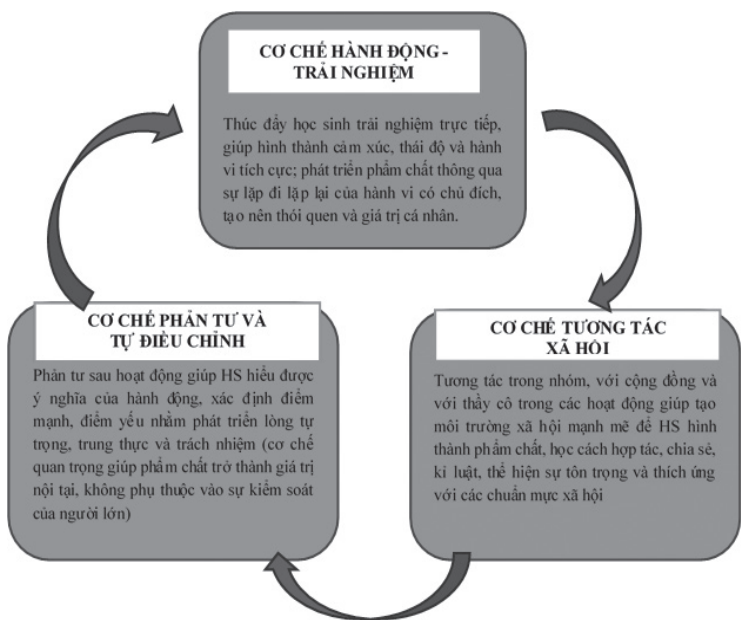
2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý luận về rèn kỹ năng viết cho học sinh tiểu học thông qua hình thức trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương

Kỹ năng viết là một trong những kỹ năng quan trọng của năng lực ngôn ngữ, giúp HS sử dụng ngôn ngữ để biểu đạt suy nghĩ, cảm xúc, kinh nghiệm và trao đổi thông tin trong học tập cũng như trong cuộc sống. Đối với HS tiểu học, kỹ năng viết không chỉ dừng lại ở việc viết đúng chính tả, đặt câu đúng ngữ pháp mà còn là khả năng quan sát, lựa chọn ý tưởng, sắp xếp nội dung và diễn đạt một cách rõ ràng, mạch lạc, phù hợp với mục đích giao tiếp. Theo Hayes và Flower (1980), viết là một quá trình nhận thức phức hợp, bao gồm các hoạt động lập kế hoạch, diễn đạt ý tưởng thành ngôn ngữ và rà soát, chỉnh sửa nội dung. Các tác giả nhấn mạnh rằng người học cần được tham gia vào toàn bộ quá trình tạo lập văn bản thay vì chỉ chú trọng đến sản phẩm cuối cùng. Quan điểm này đã tạo nền tảng cho việc đổi mới dạy học viết theo hướng phát triển năng lực người học. Ở Việt Nam, Chương trình GDPT 2018 được ban hành theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT xác định mục tiêu của môn Tiếng Việt là hình thành và phát triển năng lực ngôn ngữ, giúp HS biết sử dụng tiếng Việt để học tập, giao tiếp và giải quyết các vấn đề trong cuộc sống. Chương trình cũng nhấn mạnh việc tăng cường các hoạt động trải nghiệm, thực hành và vận dụng kiến thức vào thực tiễn nhằm phát huy tính chủ động, sáng tạo của HS. Theo Nguyễn Hữu Hợp (2018), việc dạy học ở tiểu học cần được tổ chức theo định hướng phát triển năng lực, trong đó HS phải được tạo cơ hội để quan sát, trải nghiệm và tự kiến tạo tri thức thông qua các hoạt động học tập tích cực. Quá trình này không chỉ giúp HS lĩnh hội kiến thức mà còn góp phần hình thành kỹ năng vận dụng vào những tình huống gần gũi với cuộc sống hằng ngày.

2.2. Hoạt động trải nghiệm trong dạy học ở Tiểu học

Hoạt động trải nghiệm là quá trình HS trực tiếp tham gia vào các hoạt động thực tiễn dưới sự định hướng của GV để khám phá, lĩnh hội kiến thức, rèn luyện kỹ năng và hình thành phẩm chất cá nhân. Theo Trần Minh Hường, Nguyễn Trọng Lăng, Phan Thị Nở (2025), có thể khái quát cơ chế tác động của Hoạt động trải nghiệm đến sự phát triển phẩm chất của HS (xem hình). Bên cạnh việc phát triển phẩm chất của HS, hoạt động trải nghiệm còn phát triển năng lực cho HS ở cả năng lực chung (tự chủ và tự học, giải quyết vấn đề và sáng tạo, giao tiếp và hợp tác) và năng lực đặc thù (thích ứng với cuộc sống, thiết kế và tổ chức hoạt động, định hướng nghề nghiệp) (Trần Minh Hường (chủ biên), Nguyễn Trọng Lăng, Phan Thị Nở, 2025). Đây được xem là một trong những phương thức giáo dục phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý của HS tiểu học. Dewey (1938) cho rằng giáo dục phải bắt nguồn từ cuộc sống và gắn liền với những trải nghiệm thực tế của người học. Theo ông, HS sẽ học tập hiệu quả hơn khi được

trực tiếp tham gia vào các hoạt động có ý nghĩa và có sự liên hệ với môi trường sống xung quanh. Tiếp cận dưới góc độ học tập trải nghiệm, Kolb (1984) đã xây dựng mô hình gồm bốn giai đoạn: trải nghiệm cụ thể, quan sát - phản ánh, khái quát hóa kiến thức và vận dụng vào thực tiễn. Chu trình này giúp người học từng bước chuyển hóa trải nghiệm thành tri thức và hình thành năng lực giải quyết vấn đề. Bên cạnh đó, Vygotsky (1978) cho rằng sự phát triển nhận thức của HS chịu ảnh hưởng mạnh mẽ từ môi trường xã hội và sự tương tác với những người xung quanh. Vì vậy, việc tổ chức các hoạt động học tập dựa trên trải nghiệm sẽ tạo điều kiện để HS phát triển ngôn ngữ, tư duy và năng lực giao tiếp một cách tự nhiên. Theo Phan Thị Nở và Trần Thanh Bình (2023), dạy học phát triển năng lực ở tiểu học cần ưu tiên các hoạt động học tập mang tính thực hành, trải nghiệm và gắn với bối cảnh thực tiễn. Việc tạo ra những tình huống học tập gần gũi với đời sống sẽ giúp HS tăng hứng thú học tập, phát huy tính tích cực và chủ động tham gia vào quá trình kiến tạo tri thức.

2.3. Vai trò của văn hóa địa phương trong rèn kỹ năng viết cho học sinh tiểu học

Văn hóa địa phương là hệ thống các giá trị vật chất và tinh thần được hình thành, lưu giữ và truyền lại trong quá trình phát triển của cộng đồng dân cư ở một địa phương nhất định. Văn hóa địa phương bao gồm cảnh quan thiên nhiên, nghề nghiệp, lễ hội, phong tục tập quán, sinh hoạt cộng đồng và các giá trị truyền thống đặc trưng. Đối với HS tiểu học, văn hóa địa phương là nguồn học liệu phong phú và gần gũi. Việc đưa các yếu tố văn hóa địa phương vào dạy học không chỉ giúp HS mở rộng vốn hiểu biết mà còn tạo điều kiện để các em kết nối kiến thức trong nhà trường với thực tiễn cuộc sống. UNESCO (2003) khẳng định giáo dục có vai trò quan trọng trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa của cộng đồng. Việc tích hợp văn hóa địa phương vào hoạt động dạy học sẽ góp phần xây dựng ý thức giữ gìn bản sắc văn hóa, đồng thời tăng cường sự gắn kết giữa nhà trường với cộng đồng. Theo Nguyễn Hữu Hợp (2018), việc khai thác các yếu tố của môi trường sống xung quanh sẽ giúp HS phát triển khả năng quan sát, tư duy phân biện và kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Đây cũng là cơ sở quan trọng để phát triển kỹ năng viết theo hướng gắn với trải nghiệm thực tế.

2.4. Rèn kỹ năng viết thông qua hình thức trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương

Rèn kỹ năng viết thông qua hình thức trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương là quá trình tổ chức cho HS tham gia vào các hoạt động thực tiễn liên quan đến môi trường sống xung quanh nhằm tạo điều kiện để các em tích lũy vốn sống, hình thành ý tưởng và vận dụng ngôn ngữ để tạo lập văn bản. Thông qua các hoạt động như tham quan, quan sát cảnh quan địa phương, tìm hiểu nghề truyền thống, trải nghiệm các hoạt động cộng đồng hoặc khám phá các giá trị văn hóa đặc trưng, HS sẽ có thêm vốn từ, vốn hiểu biết và cảm xúc chân thực để phát triển nội dung bài viết. Quá trình này giúp HS giảm sự phụ thuộc vào văn mẫu, mạnh dạn thể hiện quan điểm cá nhân và nâng cao chất lượng diễn đạt bằng ngôn ngữ viết. Thông tư số 27/2020/TT-BGDĐT về đánh giá HS tiểu học cũng nhấn mạnh nguyên tắc đánh giá vì sự tiến bộ của HS, khuyến khích GV sử dụng đa dạng các phương pháp và hình thức tổ chức dạy học nhằm tạo cơ hội cho HS được trải nghiệm, thực hành và phát triển năng lực một cách toàn diện. Việc rèn kỹ năng viết cho HS tiểu học thông qua hình thức trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương là một hướng tiếp cận phù hợp với định hướng đổi mới giáo dục hiện nay. Đây không chỉ là giải pháp nâng cao chất lượng dạy học viết mà còn góp phần phát triển năng lực ngôn ngữ, bồi dưỡng tình yêu quê hương và ý thức giữ gìn, phát huy các giá trị văn hóa địa phương cho HS. Theo Vũ Trọng Đông (2018), đã nghiên cứu vấn đề phát triển năng lực viết sáng tạo cho HS tiểu học thông qua việc đổi mới cách ra đề Tập làm văn. Tác giả cho rằng đề bài là yếu tố có vai trò định hướng hoạt động viết của HS; nếu đề bài chỉ yêu cầu tái hiện kiến thức hoặc mô phỏng các mẫu văn có sẵn sẽ hạn chế khả năng tư duy, tưởng tượng và biểu đạt cá nhân. Ngược lại, những đề bài được thiết kế theo hướng mở, gắn với các tình huống giao tiếp và trải nghiệm thực tiễn sẽ tạo điều kiện để HS huy động vốn sống, cảm xúc, trí tưởng tượng và kinh nghiệm cá nhân trong quá trình tạo lập văn bản. Trên cơ sở đó, tác giả đề xuất đổi mới hình thức ra đề theo hướng đa dạng, khuyến khích HS lựa chọn cách thể hiện, bộc lộ quan điểm và phát huy tính sáng tạo thay vì chỉ hướng đến một đáp án duy nhất. Kết quả nghiên cứu khẳng định rằng việc đổi mới cách ra đề là một giải pháp quan trọng nhằm phát triển năng lực viết sáng tạo,

đồng thời góp phần chuyển dạy học Tập làm văn từ tiếp cận nội dung sang tiếp cận phát triển năng lực (Vũ Trọng Đông, 2018).

Trong công trình *Văn miêu tả và phương pháp dạy học văn miêu tả ở tiểu học*, Nguyễn Trí (2007) đã trình bày một cách hệ thống những vấn đề lý luận và thực tiễn về dạy học văn miêu tả ở bậc tiểu học. Tác giả khẳng định văn miêu tả không chỉ giúp HS rèn luyện kỹ năng sử dụng ngôn ngữ mà còn góp phần phát triển năng lực quan sát, tư duy, cảm thụ thẩm mỹ và biểu đạt cảm xúc. Theo Nguyễn Trí, để viết được một bài văn miêu tả có chất lượng, HS cần được hình thành vốn sống, vốn hiểu biết và vốn ngôn ngữ thông qua quá trình quan sát trực tiếp các sự vật, hiện tượng trong thực tế. Vì vậy, GV cần tổ chức cho HS được quan sát bằng nhiều giác quan, tích lũy trải nghiệm, khơi gợi cảm xúc và hướng dẫn các em lựa chọn những chi tiết tiêu biểu trước khi tiến hành viết. Đồng thời, tác giả đề xuất nhiều biện pháp dạy học như rèn luyện kỹ năng quan sát, tìm ý, lập dàn ý, sử dụng từ ngữ giàu hình ảnh và các biện pháp tu từ nhằm nâng cao chất lượng bài viết. Những quan điểm này đã khẳng định vai trò quan trọng của trải nghiệm thực tiễn trong quá trình hình thành kỹ năng viết, đồng thời cung cấp cơ sở lý luận quan trọng cho việc tổ chức các hoạt động trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương nhằm phát triển kỹ năng viết cho HS tiểu học. (Nguyễn Trí, 2007).

2.5. Thực trạng rèn kỹ năng viết cho học sinh tiểu học thông qua hình thức trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương

Lớp 4.3, Trường Tiểu học Long Vĩnh C, xã Long Vĩnh, tỉnh Vĩnh Long, có 26 HS với những đặc điểm tương đối phù hợp để triển khai các hoạt động học tập theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực của Chương trình GDPT 2018. Qua quá trình giảng dạy, quan sát và theo dõi hoạt động học tập, tôi nhận thấy phần lớn HS có thái độ tích cực đối với các hoạt động học tập mang tính trực quan, gần gũi với cuộc sống và có sự tham gia thực hành, trải nghiệm. HS hứng thú khi được tìm hiểu về cảnh vật, con người và các hoạt động sinh hoạt diễn ra tại địa phương. Tuy nhiên, khi thực hiện các nhiệm vụ viết, nhiều em vẫn còn gặp không ít khó khăn.

Đầu tiên phải kể đến, khả năng hình thành và phát triển ý tưởng của HS còn hạn chế. Nhiều em chưa biết cách lựa chọn những chi tiết tiêu biểu để đưa vào bài viết, nội dung diễn đạt còn dàn trải, thiếu trọng tâm và chưa thể hiện được những nét đặc sắc của đối tượng cần miêu tả. Một số HS thường mất nhiều thời gian để bắt đầu bài viết do chưa có thói quen quan sát và ghi nhận những trải nghiệm trong cuộc sống hằng ngày. Bên cạnh đó, vốn từ và khả năng diễn đạt của HS chưa thực sự phong phú. Câu văn còn đơn giản, lặp từ nhiều lần, cách sử dụng từ ngữ chưa linh hoạt và khả năng liên kết giữa các câu, các đoạn văn còn hạn chế. Một số bài viết chưa thể hiện được cảm xúc cá nhân, thiếu sự sáng tạo và chưa tạo được dấu ấn riêng của người viết. Một khó khăn khác được tác giả nhận thấy là HS vẫn còn có tâm lý phụ thuộc vào văn mẫu. Khi được giao nhiệm vụ viết, nhiều em có xu hướng ghi nhớ và sao chép những mẫu câu quen thuộc thay vì chủ động xây dựng nội dung dựa trên trải nghiệm và suy nghĩ của bản thân. Điều này khiến bài viết mang tính rập khuôn, thiếu tính chân thực và chưa phát huy được khả năng sáng tạo của HS. Về phía GV, mặc dù đã có sự đổi mới trong việc tổ chức dạy học theo định hướng phát triển năng lực, song việc lồng ghép các hoạt động trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương vào quá trình rèn kỹ năng viết vẫn chưa được thực hiện thường xuyên và có hệ thống. Một số hoạt động trải nghiệm mới chỉ dừng lại ở việc giới thiệu thông tin hoặc quan sát tranh ảnh, chưa tạo được nhiều cơ hội để HS trực tiếp tham gia, khám phá và phản ánh những điều đã trải nghiệm thông qua sản phẩm viết.

Trong khi đó, xã Long Vĩnh, tỉnh Vĩnh Long, có nhiều điều kiện thuận lợi để tổ chức các hoạt động trải nghiệm phục vụ cho việc rèn kỹ năng viết. Đây là địa phương có những nét đẹp về cảnh quan thiên nhiên, hoạt động sản xuất nông nghiệp, đời sống sinh hoạt cộng đồng và các giá trị văn hóa truyền thống đặc trưng. Những yếu tố này là nguồn học liệu thực tiễn phong phú, gần gũi với HS và có thể khai thác hiệu quả trong quá trình dạy học. Thực trạng trên cho thấy việc đổi mới phương pháp rèn kỹ năng viết theo hướng tăng cường các hoạt động trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương là yêu cầu cần thiết. Việc tạo điều kiện để HS được trực tiếp quan sát, tham gia và cảm nhận những giá trị của quê

hương sẽ giúp các em tích lũy vốn sống, mở rộng vốn từ, phát triển khả năng diễn đạt và nâng cao chất lượng bài viết. Đồng thời, đây cũng là giải pháp góp phần thực hiện hiệu quả mục tiêu phát triển phẩm chất và năng lực HS theo định hướng của Chương trình GDPT 2018.

2.6. Các biện pháp rèn kỹ năng viết cho học sinh tiểu học thông qua hình thức trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương

2.6.1. Tổ chức hoạt động quan sát và khám phá văn hóa địa phương trước khi thực hiện nhiệm vụ viết

Mục tiêu: Giúp HS hình thành ý tưởng, tích lũy vốn sống và phát triển khả năng quan sát trước khi thực hiện các bài viết. Nội dung: GV tổ chức cho HS tham gia các hoạt động tìm hiểu về cảnh quan thiên nhiên, đời sống sinh hoạt, nghề nghiệp và các nét đẹp văn hóa đặc trưng tại địa phương. Cách thức thực hiện: Tổ chức cho HS quan sát sân trường, tuyến đường đến trường, cánh đồng, vườn cây hoặc các hoạt động lao động của người dân; cho HS ghi chép nhanh những điều quan sát được vào “Sổ tay trải nghiệm” và sử dụng các câu hỏi gợi mở. Điều kiện thực hiện: Sự hỗ trợ của GV và nhà trường, không gian trải nghiệm trong và ngoài khuôn viên trường, sổ tay hoặc phiếu ghi chép. Hiệu quả của biện pháp: HS có thêm vốn sống, chủ động tìm ý tưởng và giảm sự phụ thuộc vào văn mẫu.

2.6.2. Xây dựng “Góc văn hóa địa phương” trong lớp học

Mục tiêu: Tạo môi trường học tập thường xuyên, giúp HS tiếp cận các giá trị văn hóa địa phương. Nội dung: Thiết kế một góc học tập trưng bày hình ảnh, tranh vẽ và sản phẩm liên quan đến quê hương Long Vĩnh. Cách thức thực hiện: GV và HS cùng sưu tầm hình ảnh cảnh đẹp địa phương, các món ăn đặc trưng, các câu chuyện, bài thơ về quê hương, tranh vẽ do HS thực hiện. GV xây dựng chủ đề định kỳ cho mỗi tháng để tạo sự đa dạng, phong phú. Điều kiện thực hiện: Có góc trưng bày trong lớp học, trang bị đầy đủ nguyên vật liệu, cần có sự phối hợp giữa nhà trường và cha mẹ HS. Hiệu quả của biện pháp: HS mở rộng vốn từ, tăng khả năng liên hệ thực tế và phát triển cảm xúc khi viết.

2.6.3. Hướng dẫn học sinh thực hiện quy trình viết dựa trên trải nghiệm thực tế ở địa phương.

Mục tiêu: Giúp HS hình thành thói quen viết theo quy trình và nâng cao chất lượng bài viết. Nội dung: Áp dụng quy trình 5 bước trong mỗi hoạt động viết. Cách thức thực hiện: Bước 1: Trải nghiệm thực tế; Bước 2: Ghi chép nhanh các thông tin quan sát được; Bước 3: Lập sơ đồ tư duy; Bước 4: Viết bản nháp; Bước 5: Chỉnh sửa và hoàn thiện bài viết. Điều kiện thực hiện: Cần có kế hoạch trải nghiệm, trang bị cho HS phiếu học tập và phân bố thời gian hợp lý. Hiệu quả của biện pháp: HS biết cách tổ chức ý tưởng, viết mạch lạc và tự điều chỉnh bài viết.

2.6.4. Tổ chức hoạt động “Em kể chuyện quê hương em” kết hợp trưng bày sản phẩm viết

Mục tiêu: Phát triển khả năng diễn đạt, tăng sự tự tin và tạo động lực cho HS. Nội dung: Tổ chức định kỳ các buổi sinh hoạt để HS chia sẻ bài viết về quê hương. Cách thức thực hiện: Mỗi tháng lựa chọn chủ đề phù hợp như cảnh đẹp yêu thích ở địa phương, nghề nghiệp của người dân, món ăn ở quê em, lễ hội truyền thống ở quê hương em. HS trình bày bài viết trước lớp, sau đó trưng bày sản phẩm ở “Góc sáng tạo”. GV và các bạn nhận xét theo hướng động viên, khuyến khích, tuyên dương. Điều kiện thực hiện: Có kế hoạch tổ chức cụ thể, trang bị phần trưng bày sản phẩm và có phiếu học tập. Hiệu quả của biện pháp: HS mạnh dạn thể hiện quan điểm cá nhân, nâng cao khả năng diễn đạt và hình thành tình yêu đối với quê hương, đất nước.

2.7. Hiệu quả áp dụng các biện pháp rèn kỹ năng viết cho học sinh tiểu học thông qua hình thức trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương

Sau khi triển khai các biện pháp rèn kỹ năng viết cho HS tiểu học thông qua các hình thức trải nghiệm tại lớp 4.3 với tổng số 26 HS ở Trường Tiểu học Long Vĩnh C, tôi nhận thấy có sự chuyển biến rõ rệt cả về số lượng và chất lượng.

Trước khi áp dụng, qua khảo sát, chỉ có 11/26 HS (42,3%) thực hành hoạt động viết chưa tốt trong tìm ý, diễn đạt, dùng từ, thể hiện tình cảm và cảm xúc; 10/26 HS (38,5%) có khả năng thực hiện hoạt động viết ở mức độ tương đối tốt và 5/26 HS (19,2%) thực hành viết rất tốt ở phần tìm ý, diễn đạt mạch

lạc, có thể hiện được tình cảm, cảm xúc cá nhân trong bài viết. Từ đó cho thấy rằng kỹ năng viết của HS còn hạn chế; HS còn gặp nhiều khó khăn trong khi thực hành viết. Sau một thời gian áp dụng các biện pháp, kết quả cho thấy HS có sự tiến bộ rõ rệt. Số HS thực hiện tốt hoàn toàn trong hoạt động viết tăng lên 22/26 HS (84,6%); số HS còn gặp khó khăn trong khi viết giảm xuống còn 4/26 HS (15,4%). Không chỉ tăng về số lượng, chất lượng sản phẩm viết của HS cũng được cải thiện đáng kể. Nhiều em đã biết sử dụng sơ đồ tư duy trong hoạt động tìm ý, diễn đạt rõ ràng, mạch lạc, có liên hệ thực tiễn và đặt tình cảm, cảm xúc của cá nhân vào bài viết. Bên cạnh đó, các em hứng thú hơn với các hoạt động trải nghiệm thực tế, chủ động hợp tác với bạn bè và tích cực tham gia xây dựng bài. Mối quan hệ trong lớp học trở nên cởi mở, thân thiện hơn, góp phần tạo môi trường học tập tích cực. Những kết quả đạt được khẳng định các biện pháp đã áp dụng là phù hợp, có tính khả thi cao đối với HS tiểu học. Đây là cơ sở quan trọng để tiếp tục duy trì, phát triển và nhân rộng trong thực tiễn giảng dạy.

3. Kết luận

Việc rèn kỹ năng viết cho HS tiểu học thông qua hình thức trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương là hướng tiếp cận phù hợp với yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay, đặc biệt trong bối cảnh thực hiện Chương trình GDPT 2018 theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học. Thông qua các hoạt động trải nghiệm gắn gũi với đời sống địa phương, HS có điều kiện quan sát, khám phá, tích lũy vốn sống, mở rộng vốn từ và hình thành cảm xúc chân thực trước khi tạo lập văn bản. Cách tổ chức này góp phần khắc phục tình trạng HS thiếu ý tưởng, phụ thuộc vào văn mẫu, diễn đạt còn đơn điệu; đồng thời giúp các em mạnh dạn thể hiện suy nghĩ, cảm xúc và hiểu biết của bản thân trong bài viết. Bên cạnh đó, việc gắn nội dung viết với văn hóa địa phương còn góp phần bồi dưỡng tình yêu quê hương, ý thức giữ gìn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống cho HS ngay từ bậc tiểu học.

Để việc rèn kỹ năng viết thông qua trải nghiệm gắn với văn hóa địa phương đạt hiệu quả, nhà trường cần tạo điều kiện cho GV tổ chức các hoạt động học tập linh hoạt, phù hợp với điều kiện thực tế của địa phương và đặc điểm HS. GV cần chủ động lựa chọn các nội dung trải nghiệm gắn gũi, dễ thực hiện như quan sát cảnh quan quê hương, tìm hiểu nghề nghiệp, sinh hoạt cộng đồng, hoạt động lao động sản xuất hoặc những nét đẹp văn hóa truyền thống tại địa phương. Đồng thời, cần hướng dẫn HS viết theo quy trình từ quan sát, ghi chép, lập ý, viết nháp đến chỉnh sửa và hoàn thiện bài viết. Bên cạnh đó, sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình và cộng đồng địa phương là yếu tố quan trọng nhằm tạo thêm môi trường trải nghiệm phong phú, giúp HS có nhiều cơ hội vận dụng ngôn ngữ vào thực tiễn, từ đó nâng cao chất lượng kỹ năng viết và phát triển năng lực ngôn ngữ một cách bền vững.

Tài liệu tham khảo

- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ban hành Chương trình giáo dục phổ thông*.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). *Thông tư số 27/2020/TT-BGDĐT quy định đánh giá học sinh tiểu học*.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Macmillan.
- Hayes, J. R., & Flower, L. S. (1980). Identifying the organization of writing processes. Trong *Cognitive processes in writing*.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Nguyễn Hữu Hợp (2018). *Thiết kế bài học phát triển năng lực cho học sinh tiểu học*. NXB Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.
- Nguyễn Trí (2007). *Văn miêu tả và phương pháp dạy học văn miêu tả ở tiểu học*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- Phan Thị Nở (chủ biên), & Trần Thanh Bình (2023). *Giáo trình Dạy học phát triển năng lực học sinh tiểu học*. NXB Khoa học Xã hội.
- Trần Minh Hoàng (chủ biên), Nguyễn Trọng Lăng, & Phan Thị Nở (2025). *Giáo trình Tổ chức hoạt động trải nghiệm ở tiểu học*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- Vũ Trọng Đông (2018). Phát triển năng lực viết sáng tạo cho học sinh tiểu học từ việc thay đổi cách ra đề Tập làm văn. *Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*, 63(8), 41-46.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.